

ζονται καὶ τὰ μόρια τῆς ἐπιφανείας τοῦ ὕδατος καὶ ἐνίοτε ὑπερπηδοῦν τὸν ἐπόμενον λοφίσκον. Ἡ κίνησις αὕτη τῶν κόκκων τῆς ἄμμου ἀποδεικνύει τὴν διαβρωτικὴν ἐνέργειαν τοῦ λικνιζομένου ὕδατος, τοῦ εὐρικομένου εἰς ἐπαφὴν μετὰ τοῦ πυθμένος τῆς θαλάσσης. Ἡ κυματικὴ κίνησις τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης μεταδίδεται εἰς τὰ κατώτερα στρώματα ταύτης, ἐξασθενιζομένη βαθμηδὸν ἐκ τῆς τριβῆς μεταξὺ δύο ἐφαπτομένων στρωμάτων καὶ τέλος ἐκμηδενίζεται εἰς ἀρκετὸν βάθος καὶ δὲν παράγονται λοφίσκοι. Τοῦτο δὲν θὰ συνέβαινεν, ἐὰν ἐπρόκειτο περὶ συμβολῆς.

Ἄλλ' οὔτε ἡ βασικὴ σχέσις μεταξὺ τοῦ μήκους τῶν κυμάτων καὶ τῆς ἀποστάσεως δύο ἀλληλοδιαδόχων λοφίσκων παρατηρεῖται, οὔτε ἄλλη τις ιδιότης τῆς συμβολῆς (π. χ. στάσιμα κύματα) παρουσιάζεται εἰς τὸ φαινόμενον τῶν θινῶν. Λεπτομερεστέρα ἀνάπτυξις τοῦ ζητήματος εἶναι περιττή, καθόσον, ὡς εἴπομεν, ἡ ἐξήγησις διὰ συμβολῆς ἀντίκειται πρὸς αὐτὸν τὸν θεμελιώδη νόμον τῆς ἀνακλάσεως.

Ἐκ τῶν προηγουμένων συνάγεται ἀσφαλῶς ὅτι ἐξήγησις τοῦ φαινομένου τῶν θινῶν διὰ συμβολῆς τῶν κυμάτων εἶναι τελείως ἀστήρικτος, ἐνῶ τοῦναντίον, ἡ ἐξήγησις διὰ διαβρώσεως, ὡς βεβαιοῦται καὶ ἐκ τῶν παρατηρήσεων τοῦ κ. Τρικκαλινοῦ, εἶναι ἡ ἀκριβής.

ΣΕΙΣΜΟΛΟΓΙΑ. — Νέον χειρόγραφον τῆς διηγήσεως τοῦ Ἱεροθέου Ἀββατίου περὶ τῶν κατὰ τὸ ἔτος 1637 μεγάλων σεισμῶν ἐν Κεφαλληνίᾳ, ὑπὸ Γεωργίου Φ. Κοσμετάτου.

Ἐν τῇ ἐν Ἀργοστολίῳ τῆς Κεφαλληνίας βιβλιοθήκῃ τοῦ ἀδελφοῦ μου Σπυριδωνοῦ Φ. Κοσμετάτου ὑπάρχει παλαιὸν χειρόγραφον τῆς διηγήσεως τοῦ Κεφαλληνοῦ λογίου Ἱεροθέου Ἀββατίου περὶ τῶν κατὰ τὸ ἔτος 1637 καταστρεπτικῶν σεισμῶν ἐν Κεφαλληνίᾳ. Τοῦ χειρογράφου τούτου γίνεται μνεῖα ἐν τῷ διτόμῳ, εἰς ἰταλικὴν γλῶσσαν ἱστορικῷ συγγράμματι τῶν ἀδελφῶν Μαρίνου καὶ Νικολάου Πινιατόρων περὶ Κεφαλληνίας (*Memorie storiche et critiche dell'isola di Cefalonia*, 1887), οἵτινες ἀναφέρουσιν ἐν σελίδι 132 ὅτι τὸ χειρόγραφον ἐδόθη εἰς αὐτοὺς ὑπὸ τοῦ πατρὸς μου Γερασίμου Φ. Κοσμετάτου, τὸ ἐπέστρεψαν δὲ ἀφοῦ τὸ μετέφρασαν καὶ ἐδημοσίευσαν αὐτὸ ἐν τῷ ἀνωτέρῳ συγγράμματι.

Τὸ χειρόγραφον ἀποτελεῖται ἐκ τριῶν φύλλων, ὧν τὰ δύο πρῶτα ἔχουν διαστάσεις 0,35 X 0,22 μ., τὸ δὲ τρίτον 0,30 X 0,20 μ., φέρει φθορὰς ἰδίᾳ κατὰ τὰς ἀναδιπλώσεις καὶ τὰς γωνίας, ὡς καὶ διατηρήσεις ἐκ σκώρου ἐν τῷ δευτέρῳ φύλλῳ· τὸ δεύτερον καὶ τὸ τρίτον φύλλον εἶναι ἄγραφα κατὰ τὴν ὀπισθίαν ὄψιν. Τὸ κείμενον ἀντέγραψα ἐκ τοῦ χειρογράφου τούτου κατὰ τὴν διαμονὴν μου

ἐν Ἀργοςτολίῳ κατ' Ἰούλιον τοῦ ἔτους 1953, ὀλίγας ἡμέρας πρὸ τῶν τελευταίων σεισμῶν, ἐνόμισα δὲ ἐνδιαφέρον ἕνεκα τοῦ ἐπικαίρου τοῦ περιεχομένου αὐτοῦ νὰ ἐπιδείξω τὸ χειρόγραφον τοῦτο εἰς τὴν Ἀκαδημίαν, ν' ἀναγνώσω δὲ καὶ περικοπᾶς τινὰς σχετικὰς μὲ τὰς ἐπεληθούσας καταστροφὰς κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην καὶ τὸ μέγεθος αὐτῶν.

Ἐπιθυμῶν νὰ ἐξακριβώσω περὶ τῆς ἱστορικῆς ἀξίας τῆς διηγήσεως ταύτης τοῦ Ἱεροθέου Ἀββατίου καὶ τῆς παραδόσεως τοῦ χειρογράφου, ἀπετάθην σχετικῶς πρὸς τὸν Μεσαιωνικὸν Ἀρχεῖον τῆς Ἀκαδημίας. Ἀπὸ τὸν κ. Μανούσακαν, διευθυντὴν τοῦ Ἀρχείου, ἐπληροφόρηθην ὅτι τὸ κείμενον τοῦτο ἔχει ἤδη δημοσιευθῆ πρὸ πολλοῦ ὑπὸ τοῦ Émile Legrand ἐν τῇ Bibliothèque Grecque Vulgaire, τόμ. Α', Paris 1880, σελ. 331—338.

Ὁ Legrand ἐπεχείρησεν ἐνταῦθα τὴν ἔκδοσιν τοῦ κειμένου ἐξ ἄλλου χειρογράφου, τοῦ ὑπ' ἀρ. 2489 ἑλληνικοῦ χειρογράφου τῆς Παρισινῆς Βιβλιοθήκης, τὸ ὁποῖον ὁ ἐκδότης (σ. XXXII) θεωρεῖ αὐτόγραφον τοῦ Ἱεροθέου Ἀββατίου.

Τὸ ἡμέτερον χειρόγραφον ἐπίσης παλαιόν, πιθανῶς τοῦ 17ου αἰῶνος κατὰ τὸν κ. Μανούσακαν, εἶναι ἀντίγραφον ἐκ τοῦ αὐτογράφου τοῦ Ἱεροθέου Ἀββατίου, ἀκολουθεῖ δὲ πιστῶς τὸ χειρόγραφον ἐξ οὗ ἐξέδωκεν ὁ Legrand πλὴν εἰς ἐλάχιστα χωρία ἔνθα ὁ ἀντιγραφεὺς εἴτε παρανοῶν εἴτε μὴ ἀναγινώσκων ὀρθῶς παραλείπει τὸ κείμενον ἢ ἀντικαθιστᾷ λέξεις τούτου δι' ἄλλων. Οὕτω π.χ. παρελείφθησαν εἰς τὸ ἡμέτερον χειρόγραφον αἱ φράσεις ἐν τῇ ἐκδόσει Legrand (σ. 335, στ. 3-4) «τῆς Παλλικῆς, χρονῶν ἐνενηντα πλέολιγότερον, μὲ σύνεσιν καὶ φρόνησιν θαυμασιωτάτην». Ἡ ἐν σ. 333 παρ. 12, 13, 20 λέξις *εὐχολογίου* ἔχει ἀντικατασταθῆ ἐν τῷ παρ' ἐμοὶ χειρογράφῳ, ἐκ παρανοήσεως βεβαίως, διὰ τῆς λέξεως «*εὐλογίου*» ὡς καὶ ἡ ἐν σ. 335 στ. 4 *προβλεπτῆς* διὰ τῆς «*περίβλεπτος*» κ.ά.

Ὁ συγγραφεὺς τῆς διηγήσεως ταύτης Ἱερόθεος Ἀββάτιος ἦτο λόγιος κληρικὸς ζήσας κατὰ τὸν 17ον αἰῶνα. Οὗτος διετέλεσεν ἡγούμενος τῆς μονῆς Σισσειῶν ἐν Κεφαλληνίᾳ, ἔδρασε δὲ ἐπωφελῶς κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ὑπὲρ τῆς ἐκεῖ μονῆς, ἀπὸ δὲ τοῦ 1643 ἐπεσκέφθη πολλὰ μέρη τῆς Ἑσπερίας καὶ τῆς Ἀνατολῆς πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον (ἰδὲ Ἡλ. Τσιτσέλη, Κεφαλληνικὰ Σύμμικτα, Ἀθήναι 1905, σελ. 1). Τῷ 1648 εὐρίσκεται ἐν Λουγδούνῳ (Leyden) ἔνθα γράφει τὴν ἀνωτέρω διήγησιν περὶ τοῦ σεισμοῦ χρονολογουμένην ἀπὸ 1ης Μαρτίου τοῦ ἔτους τούτου. Τρία ἔτη βραδύτερον, τῷ 1651, συναντῶμεν αὐτὸν ἐν Γενεύῃ (Βλ. Ε. Legrand, Bibliogr. Hell. au XVIIe siècle, Τόμ. 2, Paris 1894, σ. 45-46) ἀπεβίωσε δὲ μετὰ τὸ ἔτος 1664.

Ὁ Ἀββάτιος πλὴν τῆς παρουσίας διηγήσεως περὶ τῶν σεισμῶν εἰς τὴν Κεφαλληνίαν κατὰ τὸ ἔτος 1637, συνέγραψε λόγον (ἔτι ἀνέκδοτον) εἰς Ἰωσήφ

Πάγκαλον, καθὼς καὶ ἐρμηνεῖαν τοῦ Θεοδωρήτου εἰς τὸ «Ἔσσημα Ἐσσημάτων» τοῦ Σολομῶντος ἐκδοθεῖσαν κατὰ τὸ 1639 ἐν Βενετία (βλ. Legrand, "Ενθ' ἄν., τόμ. I, 1894, ἀρ. 283, σ. 401-402) καὶ διδασκαλίαν τῶν ἐκκλησιῶν τῆς βελγικῆς ἐκδοθεῖσαν ἐν Λουγδούνῳ τῷ 1648 (βλ. Legrand, "Ενθ' ἄν., τόμ. 2, ἀρ. 392, σ. 40-46).

Σεισμοὶ ἐν Κεφαλληνίᾳ ἐσημειώθησαν συχνάκις ἀπὸ τοῦ 1612 μέχρι σήμερον (βλ. Partsch, Ἱστορία τῆς νήσου Κεφαλληνίας καὶ Ἰθάκης, 1892, σ. 72) καθὼς καὶ τὸ σύγγραμμα *M. καὶ N. Πινιατόρων*, *Memorie storiche et critiche de l'isola di Cefalonia*, 1887, σ. 132. Ἰσχυρότεροι ἰδιαιτέρως ὑπῆρξαν οἱ τῶν ἐτῶν 1637 καὶ 1837 καὶ ἰδίως τοῦ παρελθόντος Αὐγούστου 1953, ὅτε κατηρειπώθησαν τελείως αἱ πόλεις τοῦ Ἀργοστολίου, Ληξουρίου καὶ Σάμης, καθὼς καὶ ὅλα σχεδὸν τὰ χωρία τῆς νήσου. Ἀνάλογοι καταστροφαὶ ἐπῆλθον καὶ εἰς τὴν Ζάκυνθον καὶ τὴν Ἰθάκην.

Ἀπὸ τὸ μέγεθος καὶ τὴν ἔκτασιν αὐτὴν τῶν σημερινῶν ἐκ τῶν σεισμῶν καταστροφῶν εἰς τὰς Ἰονίους νήσους δυνάμεθα νὰ ἀντιληφθῶμεν τὰ ἐξ ἴσου τρομακτικὰ καταστρεπτικὰ ἀποτελέσματα τοῦ σειμοῦ τοῦ ἔτους 1637, τὸν ὁποῖον μετόσσην ἀκρίβειαν ἀλλὰ καὶ δύναμιν ἐκφράσεως περιγράφει εἰς τὴν περὶ αὐτοῦ ἀφήγησίν του ταύτην ὁ Ἱερόθεος Ἀββάτιος.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ ΜΗ ΜΕΛΩΝ

ΠΑΘΟΛΟΓΙΑ — Πειραματικὴ διὰ δαμαλίδος κερατοεπιπεφυκίτις τοῦ προβάτου, ὑπὸ *Κ. Μελανίδη* καὶ *Α. Σπαῆ*. Ἀνεκοινώθη ὑπὸ τοῦ κ. Σπυρ. Δοντιᾶ.

Ὁ ἰὸς τῆς δαμαλίδος εἶναι δυνατὸν νὰ μεταδοθῆ πειραματικῶς εἰς διάφορα εἶδη ζώων καὶ διὰ διαφορῶν ὁδῶν¹.

Εἰς τὸ πρόβατον εἰδικῶς προκαλεῖ διὰ σκαριφισμοῦ τοῦ δέρματος τοπικὸν ἐξάνθημα ὅμοιον ἐκείνου, ὅπερ παρατηρεῖται εἰς τὸν ἄνθρωπον, τὰ βοοειδῆ καὶ τὸν κόνικλον².

Εἰς τὴν ὑπ' ὄψιν μας βιβλιογραφίαν οὐδαμοῦ ἀναγράφεται τι περὶ τοῦ πειραματικοῦ ἐνοφθαλμισμού τοῦ προβάτου διὰ μέσου τοῦ κερατοειδοῦς χιτῶνος τοῦ ὀφθαλμοῦ, ὁδοῦ χρησιμοποιομένης εὐρύτατα διὰ τὴν μελέτην τῶν δερμονευροτρόπων διηθητῶν ἰῶν καὶ αὐτῆς εἰσέτι τῆς δαμαλίδος εἰς ἑτέρου εἶδους πειραματόζῳα.

1. *C. Levaditi, P. Lepine*, *Les ultravirus des maladies humaines*, 1948, σ. 179.

2. *J. Bridre et A. Donatien*, «*Ann. Inst. Pasteur*», 1921, σ. 718.